

סקירה כלכלית שבועית

15 במאי 2019

עיקרים

דוח הכנסות המדינה לשנים 2017-2018 המפורסם ע"י אגף הכלכלן הראשי אחת לשנתיים מתחיל להתפרסם בימים אלה. הדוח הינו הפרסום המרכזי והמקיף ביותר בישראל בתחום מדיניות המסים, והוא מהווה כלי עזר חשוב למתעניינים בתחום המסים במשרדי הממשלה, בבנק ישראל, באקדמיה, במכוני מחקר, בסקטור הפרטי ובתקשורת, וכן למקבלי החלטות בממשלה ובכנסת. הסקירה מכילה הפעם את פרק המכס שהינו הפרק הראשון שיפורסם.

סקירה כלכלית שבועית

15 במאי 2019

תוכן עניינים

3	המיקוד השבועי: מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא
3	עיקרי הדברים
3	יבוא והכנסות ממכס
3	הסכמי סחר
4	מדיניות סחר ותכנית חשיפת המשק הישראלי ליבוא
5	ריכוזיות בהכנסות ממכס ושיעורי המכס האפקטיביים הגבוהים ביותר
7	יבוא והכנסות ממכס
7	יבוא
7	הכנסות ממכס
9	בסיס המס ושיעורו
9	בסיס המס והסכמי סחר
10	שיעורי המכס
14	מדיניות סחר ותכנית חשיפת המשק הישראלי ליבוא
14	תכנית החשיפה ליבוא תעשייתי - 1991-1999
14	חשיפה ליבוא מזון מעובד ותוצרת חקלאית טרייה - שנת 1996 ואילך
15	תכנית הפחתת מכסים בעקבות ועדות טרכטנברג וקדמי- שנים 2012-2013
15	מוצרי צריכה ותעשייה
16	מוצרי מזון וחקלאות
19	הפחתות מכסים בשנים 2017-2018
21	מכסות יבוא
21	מוצרים ביבוא אישי
23	ריכוזיות בהכנסות ממכס ושיעורי המכס האפקטיביים הגבוהים ביותר
23	עשרים הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר
24	עשרים הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר (ראה לוח טו-6)

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

עיקרי הדברים

יבוא והכנסות ממכס

- ערך יבוא הסחורות לישראל עמד בשנת 2018 על 271.2 מיליארד ש"ח, עליה בשיעור¹ של 9.8% לעומת שנת 2017. העלייה בשנת 2018 הושפעה מעלייה חריגה בשיעור של 30% ביבוא אנרגיה, בעיקר יבוא שמני נפט. בניכוי יבוא אניות, מטוסים, יהלומים וחומרי אנרגיה, ערך היבוא עלה בשיעור של 7.1% (ראה לוח 1).
- מתוך סך יבוא הסחורות, כ-36% הוא יבוא חב מכס והוא הסתכם בשנת 2018 ב-98.1 מיליארד ש"ח (ראה לוח 2).
- ההכנסות ממכס הסתכמו בשנת 2018 ב-2.8 מיליארד ש"ח, ירידה בשיעור של 8.4% בהשוואה לשנת 2017. ירידה זו נבעה מהפחתות מכסים בשנים 2017-2018 בהיקף מצטבר של 0.8 מיליארד ש"ח (ראה תיבה 4). בניכוי שינויי חקיקה, חל גידול של 16.8% בהכנסות ממכס בשנת 2018 לעומת השנה הקודמת. הגידול המהיר יותר בהכנסות ממכס לעומת הגידול ביבוא נובע משינוי בתמהיל היבוא לטובת מוצרים עתירי מכס כגון כלי רכב וחקלאות. בניכוי סעיפים אלו, שיעור השינוי בהכנסות ממכס עמד על 6.7%.

הסכמי סחר

- הסכם הסחר האחרון נחתם בחודש פברואר 2019 עם בריטניה. נכון לכתיבת שורות אלה הסכמי הסחר עם בריטניה ואוקראינה שנחתמו ב-2019, עם פנמה שנחתם ב-2018, ועם קולומביה שנחתם ב-2013, טרם אושררו על ידי שני הצדדים ולכן לא נכנסו לתוקף (ראה לוח 3).
- קיימים הסכמי סחר שהמשא ומתן בגינם טרם הושלם, עם דרום קוריאה, וייטנאם, סין ואיחוד המכסים האירו-אסייתי.

¹ שיעורי השינוי בפרק זה הם ריאליים, כלומר שיעור השינוי הנומינלי בניכוי מדד המחירים לצרכן.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

מדיניות סחר ותכנית חשיפת המשק הישראלי ליבוא

- בתחום מוצרי צריכה ותעשייה – בשנת 2012 החל מהלך הפחתת מכסים נרחב במוצרי צריכה ותעשייה שאין בהם יצור מקומי. המהלך היווה מימוש חלקי של המלצות ועדת טרכטנברג בנושא, לאחר המחאה החברתית של קיץ 2011. מטרתו היו פתיחת המשק לתחרות והוזלת יוקר המחיה. על פי התוכנית המקורית, המכסים על כלל היבוא, למעט מוצרי חקלאות וכלי רכב, היו אמורים להתבטל במהלך הדרגתי בשנים 2012-2017. שתי הפעילות הראשונות התבצעו בשנים 2012-2013 אך, מטעמים פיסקליים, הופסק אז התהליך. במאי 2017 החלה תכנית "נטו משפחה" שמטרתה להקל על יוקר המחיה, ובמסגרתה התקיימו שלושה שלבים של ביטול מכסים על מגוון מוצרים כגון נעליים, ביגוד, מוצרי חשמל לבית ועוד. הפסד ההכנסות בגין ביטול המכסים עומד על 0.8 מיליארד ש"ח לשנה מלאה.
- בתחום מוצרי מזון וחקלאות – על רקע תהליך התייקרות מוצרי המזון, הוקם בחודש יוני 2011 הצוות "לבחינת רמת התחרותיות והמחירים בשוק מוצרי המזון והצריכה" (ועדת קדמי). בחודש יולי 2012 הוחלט לקבל את מתווה הצוות כמעט במלואו, כאשר הפחתת המכסים הייתה הדרגתית ונפרשה על פני 4 שנים (2012-2015). בשנת 2016 נוספו מכסות יבוא רבות בפטור ממכס וכן הורדו שיעורי המכס על מוצרים שונים. עם זאת, נראה כי שיעורי המכס האפקטיבי בתחום החקלאות עדין גבוהים למדי (ראה לוח 5).
- בתחום היבוא האישי – על עסקאות עד 75 דולר חל פטור ממע"מ וממס קנייה, בעוד שהפטור ממכס חל על עסקאות עד 500 דולר.

האם הפחתת המכס התגלגלה לצרכן? הסבבים של הפחתות המכסים בשנים האחרונות נועדו להוות מענה ליוקר המחיה. התקווה הייתה שעידוד התחרות מיבוא ימנף את הפחתת המכסים ותושג הוזלת יוקר המחיה אף מעבר להשפעה הישירה של הפחתת המכסים על המחירים. לשאלה אם הפחתות מכסים מתגלגלות לצרכן אין תשובה חד משמעית. מבדיקת השלכות הפחתות המכסים בשנים 2012-2013 לא ניכרת השפעה משמעותית על יוקר המחיה². מאידך, נראה כי תהליך הפחתת המכס ופתיחת מכסות יבוא פטורות בשוק הבשר הטרי שהחל ב-2013, הוביל להוזלה במחירים לצרכן³. כמו כן, בהמשך לביטול המכסים על ביגוד והלבשה בתחילת שנת 2018, ירדו המחירים ב-2018 ב-1.5% אם כי יש לציין כי מדד ההלבשה ומוצרי הטקסטיל היה מצוי בירידה גם בשנים הקודמות. בנוסף לכך, נראה שאכן מחיר הגבינות הוזל, אם כי לא ברור שהפחתת המכסים ועלייה בהיקף המכסות הפטורות התגלגלו במלואן לצרכן (ראה תיבה 3)

² ראה דו"ח הכנסות המדינה לשנים 2013-2014, פרק טו- תיבה טו-2.

³ ראה סקירה של אגף הכלכלן הראשי מתאריך 03.07.2017.

https://mof.gov.il/chiefecon/economyandresearch/doclib/skiracalcalit_20171203.pdf

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

ריכוזיות בהכנסות ממכס ושיעורי המכס האפקטיביים הגבוהים ביותר

- כלל המוצרים שניתן לייבא לישראל משויכים על ידי תעריף המכס לאלפי "פרטי מכס" שונים. בפועל, נעשה שימוש בכ-7,000 פרטי מכס, מתוכם נבדקו 20 הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר וכן 20 הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר. מטרת הבדיקה הן מחד להמחיש את ריכוזיות ההכנסות בפרטי מכס בודדים, ומאידך לזהות שיעורי מכס גבוהים במיוחד אשר מונעים כמעט לחלוטין יבוא מוצרים מסוימים לישראל.
- 20 פרטי מכס תרמו בשנת 2018 40% מסך ההכנסות – כ-1.1 מיליארד ש"ח מתוך 2.8 מיליארד ש"ח (ראה לוח 6א). בתוך כך, ההכנסות מ-13 פרטי מכס בתחומי הרכב והחקלאות הסתכמו ב-0.9 מיליארד ש"ח, המהווים 32% מסך ההכנסות ממכס.
- שיעורי המכס האפקטיביים הגבוהים ביותר בשנת 2018 מצויים רובם בתחום החקלאות. מתוך 20 הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר, עולה כי ב-16 פרטים שיעורי המס כה גבוהים עד שהם מונעים כמעט לחלוטין יבוא לישראל. יש לציין ששיעורים אלה מהווים אומדן חסר ויתכנו שיעורים גבוהים יותר על יבוא ממדינות ללא הסכם סחר עם ישראל (ראה תיבה 1).
- בנוסף לשיעורי מכס אפקטיביים גבוהים, ההגנה המכסית על החקלאות מאופיינת בשקיפות נמוכה ובחוסר אחידות כאשר, על פי תעריף המכס, מופעלים ריבוי של סוגי שיעורי מכס – יחסי, ספציפי, מעורב, מורכב או שיעור תלוי במכסה (ראה תיבה 1). נראה שלכל מוצר נקבעו תעריפים ייחודיים, ללא שיטה ברורה.
- מבחינת שיעורי מכס אפקטיביים, עולה כי 62% מפריטי היבוא פטורים ממכס, ובקצה העליון קיימים 5 פריטים אשר שיעור המכס האפקטיבי עליהם גבוה מ-100%. 76% מההכנסות ממכס מתקבלות מפריטים שעליהם חל שיעור מכס אפקטיבי של עד 12% (ראה לוח 7).

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

תיבה 1 - הגדרות:

א. "יבוא" – סך יבוא סחורות לישראל, כולל יהלומים.

ב. "פרט מכס"

- היבוא מחולק לאלפי פרט מכס לשם גביית מכס ומס קנייה. בפועל, מתבצע יבוא בכ-7,000 פרטי מכס.
- ישנו הבדל מהותי בין "פרט מכס" לבין "מוצר" – מוצר אחד לעתים מתואר על ידי מספר פרטי מכס שונים. לדוגמא, רכב נוסעים מחולק למספר רב של פרטי מכס הנבדלים זה מזה בנפח ובסוג המנוע. דוגמה נוספת היא הבירה, בה שיעורי המס משתנים בהתאם לשיעור האלכוהול במשקה.

ג. "יבוא חב מכס"

- פרטים שנגבה בגין יבואם מכס חיובי בשנה מסוימת.
- יש לציין כי יבוא חב מכס מחושב ברמת פרט המכס ללא הבחנה בין מדינות המוצא של היבוא הכלול בו. מסיבה זו הנתון כולל גם יבוא פטור ממכס ומהווה אומדן יתר.

ד. "סוגי שיעור מכס" – השיעורים מתחלקים ל-5 סוגים:

- יחסי (Ad valorem) : מכס בשיעור מערך היבוא.
- ספציפי (Specific Tariff) : מכס על פי כמות כלשהי - למשל מידת משקל או נפח.
- מעורב (Mixed Tariff) : המכס מחושב על פי שיעור יחסי או ספציפי, לפי הגבוה או הנמוך מביניהם.
- מורכב (Compound tariff) : המכס הוא סכום של שיעור יחסי ושיעור ספציפי.
- תלוי במכסה (Tariff rate quota) : שיעור נמוך יותר או אפילו פטור עד מכסה מיוחדת ושיעור גבוה מעל.

ה. "שיעור מכס אפקטיבי"

- כיוון שקשה להשוות בין שיעורי מכס שאינם יחסיים, ההשוואה היא על בסיס של שיעור מכס אפקטיבי – שהוא היחס בין ההכנסות ממכס לערך היבוא.
- ניתן לחשב שיעורי מכס אפקטיביים באגרזיות שונות – מכלל המוצרים ועד הפרט הבודד.
- כמו כן ניתן לחשב שיעורי מכס אפקטיביים על היבוא מכלל המדינות או על יבוא ממדינה בודדת. בגלל מגבלת הנתונים, אין באפשרותנו לחשב שיעורי מכס אפקטיביים על היבוא ממדינה בודדת. עד שנת 2017, ניתן היה לחשב שיעורי מכס אפקטיביים לפי ההבחנה הגיאוגרפית הבאה: האיחוד האירופי, ארה"ב ו"מדינות שלישיות". החל משנת 2018, הבחנה זו לא קיימת עוד.
- יש לציין שני חסרונות של החישוב. הראשון שלא ניתן לחשב שיעור מכס אפקטיבי כאשר אין יבוא כלל, כך שאי אפשר לאתר שיעורי מכס שהינם כה גבוהים שהם מונעים יבוא לחלוטין. השני כרוך במגבלת הנתונים שברשותנו. הקטגוריה "מדינות שלישיות" כוללת הן מדינות שאין לישראל הסכמי סחר איתן והן מדינות הסכם, פרט לאיחוד האירופי ולארה"ב, שהיבוא מהן נהנה משיעורי מכס נמוכים יותר או מפטור ממכס (לרשימת מדינות הסכם ראה לוח טו-3). מחישוב שיעור המכס האפקטיבי ממדינות שלישיות יתקבל לכן אומדן חסר של שיעור המכס האפקטיבי ממדינות שאין לישראל הסכמי סחר איתן.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

יבוא והכנסות ממכס

יבוא

ערך היבוא עמד בשנת 2018 על 271.2 מיליארד ש"ח, עליה בשיעור של 9.8% לעומת שנת 2017. העלייה בשנת 2018 הושפעה מעלייה חריגה בשיעור של 30% ביבוא אנרגיה, בעיקר יבוא שמני נפט. בניכוי יבוא אניות, מטוסים, יהלומים וחומרי אנרגיה, ערך היבוא עלה בשיעור של 7.0% (ראה לוח 1).

הכנסות ממכס

ההכנסות ממכס הסתכמו בשנת 2018 ב-2.8 מיליארד ש"ח, ירידה בשיעור של 8.4% בהשוואה לשנת 2017. ירידה זו נבעה מהפחתות מכסים בשנים 2017-2018 בהיקף מצטבר של 0.8 מיליארד ש"ח (ראה תיבה 4). בניכוי שינויי חקיקה, חל גידול של 16.8% בהכנסות ממכס בשנת 2018 לעומת השנה הקודמת. הגידול המהיר יותר בהכנסות ממכס לעומת הגידול ביבוא נובע משינוי בתמהיל היבוא לטובת מוצרים עתירי מכס כגון כלי רכב וחקלאות. בניכוי סעיפים אלו, שיעור השינוי בהכנסות ממכס עמד על 6.7%.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

לוח 2

יבוא סחורות והכנסות ממכס לפי קבוצות מוצרים בשנת 2018

(במיליוני ש"ח ובאחוזים)

שיעור מכס אפקטיבי כאחוז מסך ערך היבוא חב מכס	שיעור מכס אפקטיבי כאחוז מסך ערך היבוא	שיעור שינוי ריאלי בהכנסות ממכס לעומת שנת 2017 (באחוזים)	הכנסות ממכס (5)	שיעור שינוי ריאלי בערך היבוא לעומת שנת 2017 (באחוזים)	משקל יבוא חב מכס כאחוז מסך ערך היבוא (באחוזים)	מזה: ערך יבוא חב מכס (2)	ערך יבוא (1)	תיאור הסעיף
(8)=(5)/(2)	(7)=(5)/(1)	(6)	(5)	(4)	(3)=(2)/(1)	(2)	(1)	
24	3	11	37	8	11	156	1,361	אלכוהול וחומץ
0	0	31	0	29	0	59	35,629	אנרגיה
10	4	21	809	6	37	7,926	21,422	חקלאות ¹
7	1	19	11	0	17	159	911	טבק ותחליפו
3	0	-1	1	58	0	17	6,512	כלי טיס, שיט והובלה
3	3	32	607	12	83	20,192	24,255	כלי רכב וחלקיהם
3	1	-5	346	2	30	11,426	38,106	מכונות ומכשירים מכניים
2	1	-20	217	9	29	11,587	40,115	מכשירים חשמליים ואלקטרוניים
1	0	-90	45	5	66	8,795	13,358	עור וטקסטיל
0	0	15	26	-1	98	15,039	15,400	ענף היהלומים
3	2	-24	167	9	50	5,013	10,086	עץ, קש ורהיטים
1	0	-50	11	11	15	1,820	12,309	מרמזבטיקה
0	0	-96	1	9	44	621	1,422	צעצועים וכלי נגינה
2	1	-26	29	-24	49	1,430	2,897	שונות
4	1	7	489	10	29	13,891	47,440	תשומות וחומרי גלם לתעשייה
			-9					התאמות
2.8	1.0	-8.4	2,787	9.8	36	98,132	271,224	סה"כ
3.3	1.3	-8.5	2,761	7.1	39	83,016	213,683	סה"כ ללא אונות, מטוסים, חומרי אנרגיה ויהלומים

מקור: רשות המסים בישראל וניבוי אנף הכלכלך הראשי.

הערות ללוח:

(1) לפירוט נוסף ראה לוח 5.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

בסיס המס ושיעורו

בסיס המס והסכמי סחר

מכס חל על מגוון של מוצרים מיובאים, בעיקר ממדינות אשר אין לישראל עמן הסכמי סחר. הסכמי הסחר של ישראל מעניקים הקלות שונות על היבוא ממדינות הסכם – לדוגמא, פטור ממכס, הנחה במכס או מכסת יבוא פטורה ממכס.

ההסכמים מתחלקים לשתי קבוצות:

- **הסכמים בילטרליים** - הסכמים עם המדינות: ארה"ב, אפטי"א (שוויץ, נורבגיה, ליכטנשטיין ואיסלנד), האיחוד האירופי, קנדה, טורקיה, מקסיקו, מרקוסור (ארגנטינה, ברזיל, פרגוואי ואורוגוואי), מצרים, ירדן, קולומביה, פנמה, אוקראינה ובריטניה.

הסכמי הסחר עם בריטניה ואוקראינה שנחתמו ב-2019, עם פנמה שנחתם ב-2018, ועם קולומביה שנחתם ב-2013, טרם אושררו על ידי שני הצדדים ולכן לא נכנסו לתוקף

- **הסכמים מולטילטרליים** - הסכם שישראל חתומה עליו ביחד עם עשרות מדינות אחרות החברות בארגון הסחר העולמי (WTO). קיימים הסכמי סחר שעומדים עדיין בשלב המשא ומתן, עם דרום קוריאה, וייטנאם, סין ואיחוד המכסים האירו-אסייתי.

לוח 3

הסכמי הסחר הביילטרליים של ישראל

הצד להסכם	תאריך חתימה	כניסה לתוקף
ארה"ב	22 אפריל 1985	1 ספטמבר 1985
אפטי"א	17 ספטמבר 1992	1 ינואר 1993
איחוד אירופי	20 נובמבר 1995	1 יוני 2000
קנדה ¹	31 יולי 1996	1 ינואר 1997
טורקיה	14 מרץ 1997	1 מאי 1997
מקסיקו	20 אפריל 2000	1 יולי 2000
מרקוסור	18 דצמבר 2007	1 יוני 2010
מצרים	14 דצמבר 2004 - QIZ	22 פברואר 2005
ירדן	25 אוקטובר 1995	1 אפריל 1996
	16 נובמבר 1997 - QIZ	1 ינואר 1998
קולומביה	30 ספטמבר 2013	-
פנמה	17 מאי 2018	-
אוקראינה	21 ינואר 2019	-
בריטניה	18 פברואר 2019	-

מקור: אגף הכלכלן הראשי.
הערות ללוח:
(1) ההסכם שודרג במאי 2018.

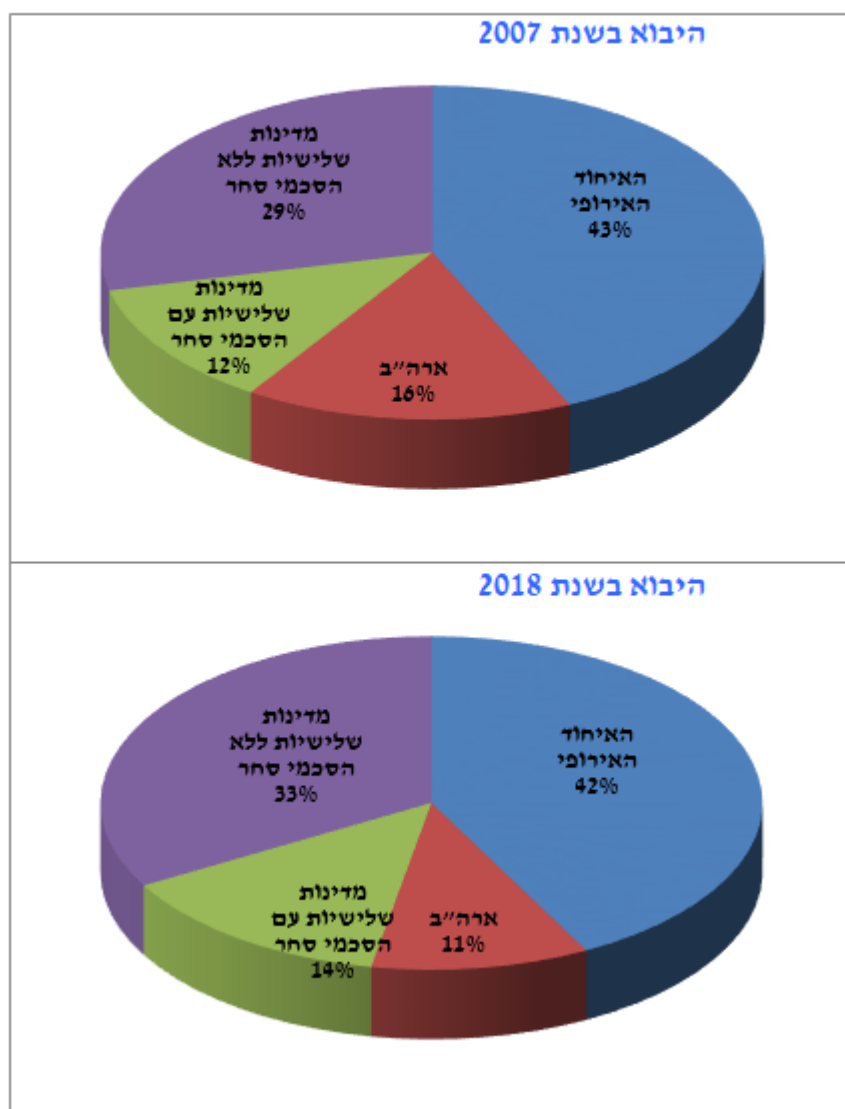
המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

מתרשים 1 עולה ש-67% מיבוא הסחורות של ישראל מקורו ממדינות הסכם – 53% מאירופה ומארה"ב ו-13% ממדינות שלישיות⁴ שלהן הסכם סחר עם ישראל. 33% היבוא הנותרים מקורם ממדינות שעדיין אין לישראל עמן הסכם סחר בי-לטרואלי, בעיקר מהמזרח הרחוק, כגון: סין, יפן ודרום-קוריאה.

תרשים 1

מקורות יבוא הסחורות של ישראל, בשנים 2007, 2018 (באחוזים)
ללא אניות, מטוסים, חומרי אנרגיה ויהלומים

מקור: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ועיבודי אגף הכלכלן הראשי.

⁴ עיין בתיבה 1 להגדרת "מדינות שלישיות".

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

שיעורי המכס

בלוח 4 להלן מוצגים שיעורי מכס עבור פרטים נבחרים בין השנים 2011-2019. בשורות הכהות מוצגים פרטים ששיעור המכס שלהם הופחת כחלק מהרפורמה בשיעורי המכס בענפי התעשייה השונים ובתחום החקלאות והמזון בשנת 2012 (פירוט נוסף להלן).

מהלוח עולה שפרט למוצרי חקלאות, רוב שיעורי המכס הם יחסיים וגובהם עד 12%.

לעומת זאת בחקלאות נעשה שימוש בכל סוגי שיעורי המכס - יחסי, ספציפי, מעורב, מורכב או שיעור תלוי במכסה (ראה תיבה 1). כיוון שקשה להעריך את נטל המכס וההגנה לה זוכה המוצר המקומי כאשר המכס מוטל על פי שיעור שאינו יחסי, יש לחשב שיעורי מכס אפקטיביים.

שיעור המכס האפקטיבי על סך היבוא עמד בשנת 2018 על 1% ואילו על כלל מוצרי החקלאות עמד שיעור המכס האפקטיבי על 4% (ראה לוח 2). אולם במוצרי חקלאות בודדים עשוי שיעור המכס האפקטיבי לעלות על 100% (ראה לוח 6 ונספח 1-ג).

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

לוח 4

שיעורי מכס על מוצרים נבחרים, 2011 - 2019
(באחוזים ממחיר היבוא ובשקלים ליחידת מידה)

שם המוצר ¹	שיעור מכס שטטוטורי ²		
	1 בינואר 2019	1 בינואר 2018	1 בינואר 2011
חקלאות			
גשר בקר טרי	12.00% + 3.25 ק"ג	12.00% + 6.5 ק"ג	190%
גשר כבש קפוא	7 ק"ג אולי - 30%	7 ק"ג אולי - 30%	50%
כבשים חיות	6.22% ש ק"ג אולי - 170%	6.22% ק"ג אולי - 170.00%	6.22 ק"ג אולי - 170.00%
זבלה	4%	4%	12.00% - 3.40 ק"ג אולי - 85.00%
אנזימים טריים	4%	4%	12%
פירות מובשים	8%	8%	20%
סרדינים משומרים	0%	0%	12.00% + 4.20 ק"ג
פילה אמנון קפוא	7.5 ק"ג	7.5 ק"ג	11 ק"ג
שימורי טונה	12%	12%	12.00% - 3.48 ק"ג
פילה טונה קפוא (מפני אריזה)	0%	0%	0%
גרנולי חומים	1.06 ק"ג אולי - 140.00%	1.06 ק"ג אולי - 140.00%	1.12 ק"ג אולי - 140.00%
יון	12.00% - 1.37 ש לליטר אולי - 4.93 ש לליטר	12.00% - 1.37 ש לליטר אולי - 4.94 ש לליטר	12.00% - 1.45 ש לליטר אולי - 5.22 ש לליטר
מלך ונבים	12.00% אולי - 1.51 ק"ג	12.00% אולי - 1.51 ק"ג	12.00% אולי - 1.60 ק"ג
שום	7.14% ש ק"ג אולי - 340.00% אולי - 6.94 ש ק"ג	7.14% ש ק"ג אולי - 340.00% אולי - 6.96 ש ק"ג	7.58 ק"ג אולי - 340.00% אולי - 7.36 ש ק"ג
אבקת חלב	162%	162%	162%
סמן זית: אחרים	12.00% - 4.53 ש ק"ג אולי - 5.54 ש קפולוגם	12.00% - 4.54 ש ק"ג אולי - 5.56 ש ק"ג	12.00% - 4.81 ש ק"ג אולי - 5.89 ש ק"ג
תבואה אדמה (מחוץ נדי יוני)	1.55 ק"ג אולי - 234.00%	1.55 ק"ג אולי - 234.00%	1.64 ק"ג אולי - 234.00%
כלי רכב והלקיחה			
רכב נוסעים (3000-1500 סמ"ק)	7%	7%	7%
אוטובוס	7%	7%	7%
אופנועים	7%	7%	7%
חלקי רכב	6%	6%	6%
מבשרים מבנים האקסטרניים			
מבירים	12%	12%	12%
מלונות	0%	0%	8%
מסלולת כבישה	0%	0%	10%
צמר, סקסטיל, חלבשה הנעלה			
מנילי גברים	0%	6%	12%
בגדי תינוקות מסותנה	0%	6%	12%
סליחו צמר	10.66-4% למ"ר אולי - 22%	10.66-4% למ"ר אולי - 22%	10.66-4% למ"ר אולי - 22%
חולצות T	0%	6%	12%
סנילים מנור מנוד	0%	0%	12%
צף, קש והתישים			
רהיטים מסותם	12%	12%	12%
צמחים ופלי גזנה			
קלפי משהק	0%	12%	12%
תשומות חומרי גלם לתעשייה			
חומר נפץ	6%	6%	6%
טונות			
נעליים כדוריים	0%	0%	12.00% אולי - 11.20 ש ק"ג יח
מלטאים	12%	12%	12%

מקור: תעריף המכס ומס קניה.

הערות ללוח:

- 1) הפרטים המסומנים בשורות הכהות הינם פריטים ששיעורי המכס החלים עליהם הופחתו החל משנת 2012, בעקבות המלצות ועדת סריכטנברג.
- 2) שיעורי המכס נעושים להיות תחומים - אולי או אולי, דהיינו אך לא יותר או אך לא פחות, בהתאמה.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

תיבה 2 – תופעת שיעורי מכס היפר-גבוהים:

טענה שעולה לעיתים היא כי על שורה רחבה של מוצרי חקלאות מוטל מכס בשיעורים היפר-גבוהים, היכולים להגיע, לדוגמה, ל-560% על יבוא תמרים, 553% על יבוא תפוחים, או 340% על יבוא שום.

עיון בתעריף המכס מעלה שעל מוצרים אלה חל שיעור מכס ספציפי, התחום בשיעור מכס יחסי לפי שיטת "אך לא יותר" (אלי"י). משמעות הדבר שהשיעור היחסי בא למתן את כוח ההגנה על הייצור המקומי של שיעור המכס הספציפי והוא נכנס לפעולה כאשר מיובאים מוצרים זולים במיוחד.

לדוגמה, על יבוא תפוחים מוטל מכס של 1.86 לק"ג אלי"י מ-553%, כך שהשיעור היחסי חל רק על יבוא במחיר הנמוך מ-0.35 ש"ח לק"ג. בפועל, אין מי שימכור במחיר כה נמוך וממילא השיעור של 553% לא רלוונטי. מה שיעור המכס האפקטיבי על אותו יבוא תפוחים? 1.36 ש"ח לק"ג בממוצע, והוא אף נמוך מהשיעור הספציפי הסטטוטורי של 1.86 ש"ח לק"ג, כיוון שחלק מהיבוא נכנס לארץ על פי מכסות יבוא פטורות ממכס. בהתחשב במחיר היבוא הממוצע זהו שיעור אפקטיבי ממוצע של 25%, שיעור עדיין גבוה אך רחוק מאוד מהשיעור היחסי הסטטוטורי.

גם בדוגמאות האחרות שבלוח, עולה ששיעורי המכס האפקטיביים נמוכים משמעותית מהשיעור היחסי הסטטוטורי ונעים בין 7% על יבוא חבושים לכ-162% על שום.

לסיכום, שיעורי המכס על מוצרי חקלאות רבים אכן גבוהים ואינם שקופים דיים, אך ההצגה המוטעית שמבליטה את שיעור המכס היחסי, מעצימה את ממדי הבעיה ללא צורך.

לוח 1- דוגמאות לשיעורי מכס היפר גבוהים, בשנת 2018

פרט המכס	תעריף המכס הסטטוטורי	סך המכס (אלפי ש"ח)	ערך יבוא (אלפי ש"ח)	כמות (טון, אומדן)	מכס אפקטיבי		מחיר לק"ג שמתחתיי חל השיעור האחזי (ש"ח)
					בש"ח לק"ג	באחוזים	
		(1)	(2)	(3)	(4)=(1)/(2)	(5)=(1)/(3)	(6)
תפוחים	1.86 לק"ג אלי"י מ-553%	41733	169272	30797	25%	1.36	0.34
שום	7.16 לק"ג אלי"י מ-340% אלי"י מ-6.96 לק"ג	35051	21676	5226	162%	6.71	2.11
שיני שום	9.94 לק"ג אלי"י מ-340%	1545	1210	142	128%	10.91	2.92
אגסים	2.07 לק"ג אלי"י מ-438%	10856	41078	8574	26%	1.27	0.47
חבושים	1.42 לק"ג אלי"י מ-315%	150	2052	423	7%	0.35	0.45
ענבים							
מיובשים	0.96 לק"ג אלי"י מ-349%	3324	20949	1857	16%	1.79	2.75
ענבים	6.75 לק"ג אלי"י מ-340%	743	9022	743	8%	1.00	1.99
תמרים	5.35 לק"ג אלי"י מ-560%	0	2	0	10%	4.65	0.96

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

מדיניות סחר ותכניות חשיפת המשק הישראלי ליבוא

תפקידו העיקרי של המכס, למעט תפקידו הפיסקלי, הינו להגן על היצור המקומי ולהפלות לטובה מוצרים מקומיים על פני מוצרים מיובאים ממדינות ללא הסכמי סחר. כאשר קיים הסכם סחר חופשי, ישראל מוותרת מחד על ההגנה המכסית על התוצרת המקומית, אך מאידך מרוויחה גישה לשווקים זרים. עם זאת, בחלק ניכר מהמקרים, הטלת מכס יוצרת נטל עודף.⁵ באופן כללי, הגבלות שונות על היבוא, מכסיות ושאינן מכסיות, גורמות להקצאת מקורות לא יעילה, ולאפליה לטובת סקטורים ספציפיים על חשבון כלל האוכלוסייה.

על כן, לאורך השנים, מדינות רבות הכירו בחסרונותיו של מכס מופרז והגנת יתר על היצור המקומי והסירו חלקים נרחבים מהמגבלות שהוטלו על היבוא. עם זאת, הגנות נקודתיות על סקטורים שונים, כגון חקלאות, השתמרו. ואכן, כנהוג במרבית המדינות המפותחות, שיעורי המכס על חקלאות בישראל הינם גבוהים יחסית (שיעורי המכס האפקטיבי בחקלאות הם הגבוהים ביותר מבין כלל השיעורים בענפי היבוא האחרים, ראה לוח 6ב). סקטור נוסף ומשמעותי בו קיים עדיין שיעור מכס של 7% הוא יבוא כלי רכב.

תכנית החשיפה ליבוא תעשייתי - 1991-1999

בשנת 1991 החלה תכנית לחשיפת המשק ליבוא מארצות שאין לישראל הסכם סחר עמך, אשר הגדילה את מגוון מקורות היבוא. במסגרת תכנית זו, הופחתו היטלי היצף ובטחה, המיועדים להגנה על היצור המקומי מפני יבוא שאינו הוגן וכן הופחתו משמעותית מכסים על מוצרים תעשייתיים כך שהשיעור המקסימלי לא יעלה על 12%.

חשיפה ליבוא מזון מעובד ותוצרת חקלאית טרייה - שנת 1996 ואילך

תהליך החשיפה ליבוא מארצות שלישיות שתואר לעיל, לא כלל בתוכו מוצרי מזון וחקלאות טריים ומעובדים. בשנת 1996 החל תהליך ליברליזציה וחשיפה ליבוא של תוצרת חקלאית ומזון מעובד, כאשר במסגרת זו הופחתו שיעורי המכס על מוצרים אלו לשיעורים של עד 50%, כפי שהתחייב בהסכמים עם ארגון ה-WTO (לשעבר הסכמי GATT). על תוצרת חקלאית, ירקות ופירות הוטל המכס דרך שיטת "הרבדים". בשיטה זו הוטל מכס בשיעור דיפרנציאלי - על מוצר עם מחיר יבוא נמוך (גבוה) ממחיר היצור המקומי הוטל מכס בשיעור של 100% (40%, בהתאמה). שיטה זו תמרצה יבואנים להציג חשבונות עם מחירים מופרזים וכן להעדיף יבוא של מוצרים יקרים יותר שאינם מתחרים ביצור המקומי. בשנת 2001 בוטלה שיטה זו והמכס על תוצרת זו הוטל בשיעור קצוב של

⁵ הטלת מכס מעלה את מחיר היבוא ופוגעת בעודף הצרכנים וברוחחי היבואנים. נטל עודף נוצר כאשר ירידה זו אינה מתקזזת באופן מלא על ידי גידול ברווחי היצרנים המקומיים ובתקבולי הממשלה מהמכס.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

כ-40% ממחיר היצור המקומי, למעט מספר מסוים של מוצרים רגישים שעבורם נקבע שיעור גבוה יותר.

החל מספטמבר 2005, בוטלה אף שיטת המכס הקצוב ונקבע שיעור מכס אחוזי אחיד של כ-12%, למעט קבוצה של מוצרים רגישים שעליהם חל מכס גבוה יותר (קבוצה זו כללה קרוב למחצית מהפרטים בקטגוריה).

מאפיין נוסף בענף החקלאות הינו שהמכס המוטל על חלק מן הפרטים הוא עונתי ויורד בתקופות בהן היבוא נעשה שלא בעונה וכן בתקופות של האמרת מחירים. לדוגמא, שיעור המכס על גזר מיובא גבוה יותר בחודשים יוני עד נובמבר ועומד על 1.39 ש"ח לק"ג עם תקרה של 213%, בעוד שעל יבוא בשאר החודשים המכס הינו 1.07 ש"ח לק"ג עם תקרה דומה (נכון לשנת 2019).

תכנית הפחתת מכסים בעקבות ועדות טרכטנברג וקדמי - שנים 2012-2013

מוצרי צריכה ותעשייה

באוגוסט 2011 הוקמה, כמענה למחאה החברתית שהתחוללה בקיץ של אותה שנה, הוועדה לשינוי כלכלי-חברתי (ועדת טרכטנברג). הוועדה קיוותה שעידוד התחרות מיבוא ימנף את הפחתת המכסים ותושג הוזלת יוקר המחיה אף מעבר להשפעה הישירה של הפחתת המכסים על המחירים. הוועדה עוד הציעה שתמונה ועדת מעקב שתדווח לציבור על התפתחות המחירים של מוצרים שהמכס עליהם הופחת.

לאור המלצות הוועדה, הוחלט על מתווה רב שנתי של ביטול מכסים על מוצרי צריכה ותעשייה. המתווה כלל את המכסים על כלל המוצרים, למעט מוצרי מזון וחקלאות⁶ וכן למעט רכב וחלקי רכב. סך ההכנסות ממכס בגין קבוצה זו עמד על כ-2 מיליארד ש"ח בשנת 2011. תהליך היישום החל בינואר 2012, עם ביטול המכס על מגוון מוצרים שאין יצור משמעותי שלהם בישראל. בחודש יולי 2012 בוצע מהלך משלים של הפחתת מכסים על מוצרים נוספים, וזאת כדי שעלות המהלך בשנת 2012 תהיה שווה לכ-25% מסך הגבייה. אומדן הפסד ההכנסות מהשלב הראשון של הפחתת המכסים הינו כ-500 מיליון ש"ח – כ-25% מסך ההכנסות ממכס בגין מוצרים אלו בשנת 2011. מכיוון שחלק מההפחתה בוצע רק בחודש יולי 2012, הפסד ההכנסות בשנה זו הוערך בכ-470 מיליון ש"ח.

בתחילת 2013 בוצעה הפחתת מכסים נוספת, בגובה 10% מההכנסות ממכס (כ-200 מיליון ש"ח במונחי יבוא 2011) וב-2014 הייתה צפויה להתבצע הפחתה של 15% מההכנסות (כ-300 מיליון ש"ח במונחי יבוא 2011). לפי החלטת ממשלה⁷, סוכם כי 50% הנותרים (כמיליארד ש"ח במונחי שנת

⁶ מוצרים אלה טופלו במסגרת ועדת קדמי – ראה בהמשך.

⁷ החלטת ממשלה מס' 3783 מיום 30 באוקטובר 2011.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

(2011) יופחתו בין השנים 2015-2017, כאשר העיתוי המדויק היה צריך להיקבע בשנת 2015 ע"י שר האוצר. אולם בחודש מאי 2013 הוחלט, כחלק מההתמודדות עם הגרעון התקציבי, לעצור את מתווה הפחתת המכסים שתוכנן לשנים 2014-2017. כמו כן, בסוף חודש אפריל 2013 שונה הרכב שיעורי המס בתחום הטקסטיל, כך שמכס על מוצרים מוגמרים עלה מ-0% ל-6% והמכס על תשומות ירד מ-12% ל-6%, תוך הכבדת נטל המכס נטו בכ-140 מיליון ש"ח בשנה מלאה. מבדיקת השלכות הפחתות המכסים בשנים 2013-2012 לא ניכרת השפעה משמעותית על יוקר המחייה⁸.

מוצרי מזון וחקלאות

על רקע תהליך התייקרות מוצרי המזון, הוקם בחודש יוני 2011 הצוות "לבחינת רמת התחרותיות והמחירים בשוק מוצרי המזון והצריכה" (ועדת קדמי). כחלק מתפקידו, בחן הצוות את מידת ההגנה הראויה ליצור המקומי על ידי מכסים והגנות שאינן מכסיות אחרות⁹. הוועדה התניעה תהליכי הורדת מכסים והגדלת מכסות יבוא החל משנת 2012. במוצרים מסוימים, ההפחתה היתה אפילו עמוקה יותר לאחר מכן. תהליך הפחתת המכסים החל מ-2012 כולל:

1. בשר בקר טרי: בשנת 2011 עמד שיעור המכס על 190%, וירד עד שנת 2019 ל-12% + 3.25 ש"ח לק"ג. המכס יופחת ל-12% בלבד עד שנת 2020. נראה כי מהלך הורדת המכס, בשילוב פתיחת מכסות יבוא, אכן הוביל להפחתת המחירים לצרכן¹⁰.
2. בשר כבש: בשנת 2011 עמד שיעור המכס על 50%, וירד עד שנת 2017 ל-7 ש"ח לק"ג אל"יי מ-30%. בשנת 2018 לא היו כלל הכנסות ממכס, למרות שכן היה יבוא, וזאת בשל מכסות יבוא פטורות.
3. פטם (עוף): בשנת 2012 הופחת שיעור המכס ב-50% ו-25% על פטם קפוא וטרי, בהתאמה.
4. טונה: בשנת 2012 עמד שיעור המכס על 12% + 3.51 ש"ח לק"ג, וירד עד שנת 2016 ל-12% בלבד¹¹.
5. נקניקים ומוצרי בשר משומר אחרים: בשנת 2011 עמד שיעור המכס בפריטים אלו על 12% + שיעור קצוב בגובה 4.9 - 9.75 ש"ח לק"ג. ב-2015 ירד המכס ל-12% + 2.9 ש"ח לק"ג.
6. מיצי פירות (רכזים): בשנת 2011 שיעור המכס נע בין 20% ל-45%, וירד עד שנת 2015 ל-12% בלבד.
7. דגים: בשנת 2012 בוטל או הופחת המכס על דגים ומוצרי דגים רבים. כמו כן, המכס על דגי אמנון, בורי וקרפיון הופחת בשנת 2017 ל-50% משיעור המכס הקיים (ראה לוח 4).

⁸ ראה דו"ח הכנסות המדינה לשנים 2013-2014, פרק טו- תיבה טו-2.

⁹ לדוגמא, דרישות תקן ישראלי מקורי עבור מוצרי מזון ואחרים.

¹⁰ ראה סקירה של אגף הכלכלן הראשי מתאריך 03.07.2017:

https://mof.gov.il/chiefecon/economyandresearch/doclib/skiracalcalit_20171203.pdf

¹¹ לפירוט נוסף ראה דו"ח הכנסות המדינה לשנת 2015, פרק טו- תיבה טו-1.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

הפחתת המכס הובילה לגידול בכמות ובערך היבוא של פילה האמנון (ראה לוח 6א). בנוסף, בוטל המכס על דגים שהמס עליהם היה עד 5 ש"ח לק"ג. בחודש מאי 2013, כתוצאה מניסיונות התחמקות מתשלום מס, הועלה שיעור המכס על פילה אמנון קפוא מעובד מ-0 ש"ח ל-15 ש"ח לק"ג,¹² ובכך הושווה לשיעור המס על פילה אמנון קפוא שאינו מעובד. עם זאת, בשנת 2017 ירד שיעור המכס על פילה מעובד ל-7.07 ש"ח לק"ג, בעוד שיעור המכס על פילה שאינו מעובד ירד פחות ועמד על 7.5 ש"ח לק"ג. הפחתת המכס על דגים אלו צפויה להימשך, אך בשל פגיעה בפדיון המגדלים ההפחתה הקרובה נדחתה לתחילת 2020.

8. מוצרי חלב: בחודש דצמבר 2012 הופחת המכס על מוצרים בתחום החלב, כגון גבינות קשות וטריות, יוגורט, שמנת ועוד. לא נצפה אובדן הכנסות ממסים כתוצאה ממהלך זה, ובפרטים מסוימים נצפתה אפילו תוספת, מאחר ומוצרים אלה כמעט ולא יובאו בעבר בשל שיעורי המכס הגבוהים (לבדיקת השפעה על מחירים לצרכן ראה תיבה 3).

בנוסף, הוגדלו מכסות יבוא עבור מוצרים רבים, כגון ירקות טריים וקפואים, בשר בקר טרי, כבשים חיות, דבש, שמן זית, דגים שונים ועוד. פתיחת המכסות אפשרה יבוא גבוה יותר בעלות נמוכה יותר. לסיכום, כפי שעולה מלוח 5 ומלוח 6 בנספח 1, שיעור המכס האפקטיבי בחקלאות נשאר גבוה למדי, וזאת אף לאחר הפחתות המכסים והגדלת מכסות היבוא.

¹² פרט המכס הפטור אותו ניצלו לרעה ליבוא פילה אמנון קפוא שאינו מעובד הוא "פילה בתחבושת". הפרט בוטל והוחלף בפרט חדש - "פילה קפוא של אמנון מצופה, מתובל או מעובד אחרת".

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

תיבה 3 – האם הפחתות המכס בשוק הגבינות השפיעו על המחירים לצרכן?

באוגוסט 2011 הופחת שיעור המכס על גבינה צהובה כחלק ממתווה לפתיחת משק החלב. בדצמבר 2012, במסגרת רפורמה כוללת של שוק החלב, חלה הפחתה נוספת בשיעור המכס על הגבינה הצהובה, לה הצטרפה הפחתה של שיעור המכס על הגבינה הלבנה. מאז 2013, בתחילת כל שנה, המכס מתעדכן לפי השינוי במדד המחירים לצרכן בשנה שעברה, בניכוי מקדם התייעלות של כ-1.5% (לפירוט שיעורי המכס ראה לוח 1). כמו כן, החל מינואר 2015, נוספו מכסות יבוא משמעותיות עבור הגבינה הצהובה וכן מכסות קטנות יותר עבור הגבינה הלבנה.

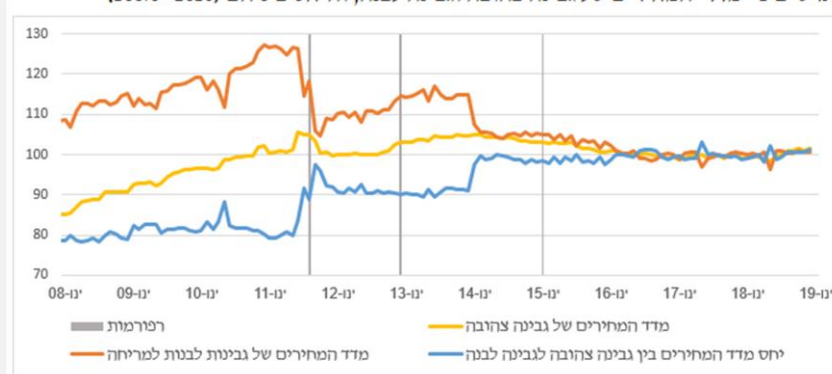
לוח 1 - שיעורי המכס של גבינה לבנה וגבינה צהובה

01/01/2019	09/12/2012	01/01/2012	02/08/2011	01/01/2011	
		60% אלייפ נ- 5.66 ש"ח לק"יג אליי	70% אלייפ נ- 5.60 ש"ח לק"יג אליי		גבינה צהובה
7.93 ש"ח לק"יג	8.5 ש"ח לק"יג	17.18 ש"ח לק"יג	17 ש"ח לק"יג	17 ש"ח לק"יג	גבינה לבנה
7.93 ש"ח לק"יג	8.5 ש"ח לק"יג	21.36 ש"ח לק"יג	21.13 ש"ח לק"יג	21.13 ש"ח לק"יג	

שינויים אלה היו אמורים להגדיל את יבוא הגבינות ולהוזיל את מחיריהן. בין השנים 2010-2018 עלה אכן נתח השוק של הגבינה הצהובה המיובאת מכ-1.5 אלף טון ל-8.2 אלף טון, וההכנסות ממכס עלו מכ-5 מיליון ש"ח ל-15 מיליון ש"ח. העלויות המשמעותיות התרחשו בשנים 2014-2016.

בתרשים 1 מוצגים מדד המחירים של הגבינה הצהובה והלבנה. המדד של הגבינה הצהובה עלה בשנים 2008-2011 בשיעור נומינלי מצטבר של כ-25%. מהנקודה הגבוהה שאליה הגיע המדד ערב הפחתת המכסים באוגוסט 2011, ירד המדד עד לתחילת שנת 2019 בשיעור נומינלי של 4%. המדד של הגבינה הלבנה עלה מ-2008 עד מאי 2011 בשיעור נומינלי של 16%, ובנקודה זו ירד בחדות עד מרץ 2011, וזאת למרות שלא היו שינויים במכס באותה תקופה. מהפחתת המכס בדצמבר 2012 עד לתחילת שנת 2019 ירד מדד המחירים של הגבינה הלבנה בשיעור נומינלי של 12%.

תרשים 1 - מדדי המחירים של גבינה צהובה וגבינה לבנה, והיחס ביניהם (2016=100.0)

שינויים במחירים יכולים להיות קשורים לגורמים אחרים מלבד שינוי במכס. על מנת לבדוק האם הפחתות המכס השפיעו על המחירים לצרכן נבדק גם יחס מדד המחירים של הגבינה הצהובה למדד המחירים של הגבינה הלבנה. עד להפחתת המכס על הגבינה הצהובה באוגוסט 2011 נצפתה עלייה ביחס המדדים, דהיינו המחיר היחסי של הגבינה הצהובה התייקר. לאחר הפחתת המכס, חלה כצפוי הוזלה יחסית של מחיר הגבינה הצהובה. כמו כן, מיד אחרי הפחתת המכסים הן על הגבינה הצהובה והן על הגבינה הלבנה בדצמבר 2012, לא חל כמצופה שינוי ביחס המחירים, אך כעבור שנה, חלה ירידה במחיר הגבינה הלבנה, בעוד שמחיר הגבינה הצהובה נותר ללא שינוי, כך שמחיר הגבינה הצהובה התייקר ביחס למחיר הגבינה הלבנה.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

בהקשר זה יש לציין שמשרד הכלכלה קבע, על סמך מדידת מחירים בנקודות מכירה לצרכן, כי בין השנים 2014-2017 ירד מחירן של הגבינות הצהובות בשיעור מצטבר של 12%-15%, ירידה שהמשרד זוקף להרחבת המכסות הפטורות ממכס שנפתחו החל מ-2015. כאמור ממצא זה של משרד הכלכלה לא משתקף במדד המחירים לצרכן של הגבינה הצהובה שירד בתקופה זו בכ-4% בלבד.

לסיכום, נראה שאכן מחיר הגבינות הוזל, אם כי לא ברור שהפחתת המכסים ועלייה בהיקף המכסות הפטורות התגלגלו במלואן לצרכן.

הפחתות מכסים בשנים 2017-2018

במאי 2017, החל השלב הראשון בתכנית "נטו משפחה", שמטרתה להקל על יוקר המחייה באמצעות ביטול מכסים ומסי קנייה. בשלב הראשון בוטל המכס על נעליים, שעמד על 12%. בדצמבר 2017 החל השלב השני בתכנית, "נטו תינוקות", במסגרתו בוטל המכס על מוצרים נבחרים לתינוקות (בקבוקים, מוצצים, מנשאים וכדו'), שעמד על 6%-12%, ועל עדשות ומסגרות למשקפיים, שעמד על 12%. בינואר 2018 בוצע השלב השלישי בתוכנית, "נטו הוזלות", שכלל ביטול מכסים על מוצרי הלבשה וטקסטיל, מוצרי תאורה, מוצרי חשמל ביתיים, קוסמטיקה, צעצועים ואביזרי ספורט (לפירוט ראה תיבה 4).

הפסד ההכנסות בגין ביטול המכסים עומד על 0.8 מיליארד ש"ח לשנה מלאה. בנוסף התבצעו שני סבבים של ביטול מסי קנייה בעלות של כ-0.7 מיליארד ש"ח (ליתר פירוט ראה פרק מס קנייה¹³). ביטול המכסים ומסי הקנייה נקבע בהוראת שעה עד סוף 2018 ובתחילת שנת 2019 הוארך ביטול המכסים ומסי הקנייה עד לסוף אותה שנה.

מבדיקה התפתחות מדד ההלבשה ומוצרי הטקסטיל, תחום שהיווה כמחצית מעלות ביטול המכסים, נצפתה ירידה, שייתכן ומצביעה על גלגול הפחתת המכסים לצרכן, אולם יש לקחת בחשבון שגם בשנים שקדמו להפחתות היתה ירידת מחירים בתחום הטקסטיל.

יש עוד לציין שבנובמבר 2018 התפרסם מתווה להפחתת שיעורי מכס במוצרים נבחרים בענפי החלב והבקר כגון גבינות, יוגורט וכיו. הפעימה הראשונה נקבעה לינואר 2019 אך נדחתה בשל ההודעה על תקופת בחירות.

¹³ בעת יציאת מיקוד זה – טרם פורסם.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

תיבה 4 – תכנית "נטו משפחה" במספרים :

לוח 1 - שלבי התכנית לביטול מכסים בשנים 2017-2018

שלב	תאריך	מוצרים	שיעור המס ערב הביטול	עלות (במיליוני ש"ח בשנה מלאה)	הוצאה שנתית ממוצעת למשק בית (בש"ח)	סך הוצאה שנתית של כלל משקי הבית (במיליוני ש"ח)
(1) נטו משפחה	22.05.2017	מכס	12%	188	1,387	3,465
	24.04.2017	מס קנייה	15%	450	714	1,784
(2) נטו תינוקות	10.12.2017	מוצרי תינוקות נבחרים: הליכוניים, מוצצים, כסאות אוכל ועוד. עדשות ומסגרות למשקפיים	12%-6%	30	45	112
			12%	18	505	1,261
(3) נטו הוללות	22.01.2018	מוצרי חשמל לבית: מקררים, תנורים, מערבלי מזון ועוד	12%	60	690	1,724
		ביגוד וטקסטיל	6%	400	3,729	9,313
		מנורות נברשות ומתאמי תאורה	12%-8%	61	203	507
		צעצועים: משחקי שולחן, משחקי וידאו, אביזרי ספורט ועוד	12%	36	497	1,242
		תמרוקים: תכשירי איפור, תכשירים לשיער, דאורדורנטים ועוד	12% על רוב המוצרים	11	1,638	4,090
	13.12.2017	מוצרי אלקטרוניקה בידורית: טלוויזיות, רמקולים, מגברים ועוד.	30%-10%	245	335	837
				804		
				695		
						סה"כ מכס:
						סה"כ מס קנייה:

לוח 2 - דוגמאות למוצרים הנכללים בתכנית (במיליוני ש"ח ואחוזים)

מרט המכס	ערך יבוא			הכנסות ממכס			שיעור מכס אמקטיבי		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
נעליים מעור מעובד	963.2	828.4	848.2	93.9	30.3	-	10%	4%	0%
מוצצים ובקבוקים לתינוקות	128.0	4.0	42.7	6.8	-	-	5%	0%	0%
עדשות למשקפיים	77.6	80.9	88.3	7.5	6.0	-	10%	7%	0%
מקררים ביתיים	227.0	207.1	217.2	13.7	13.6	0.1	6%	7%	0%
קונסולת משחקי וידאו	136.1	121.6	220.7	15.9	14.3	0.3	12%	12%	0%
חולצות T	293.7	244.0	285.9	16.1	13.5	0.6	5%	7%	0%
סודרים וחיות	394.6	420.7	413.6	21.9	22.9	1.0	6%	5%	0%

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

מכסות יבוא

המכסות מחולקות למכסות "מנדטוריות", שנקבעו בהסכם סחר עם מדינה או ארגון ככמות שתיובא בפטור מלא או חלקי, ולמכסות "וולונטריות", אשר המדינה קובעת באופן וולונטרי ומחולקות לרוב בהליך תחרותי. רוב המכסות נוגעות למוצרי מזון כגון בשר טרי, שמן זית, מיץ ענבים, גבינות קשות, חלב ושמנת ועוד. להלן פירוט על מכסות של ירקות, חמאה ובשר בקר טרי:

1. ירקות: משרד החקלאות עוקב אחרי מחירם הסיטוני של מגוון פירות וירקות. כאשר מחירם של מוצרים מסוימים עולה מעל לרף מסוים לתקופה של מספר ימים, נפתחת אוטומטית מכסה עבורם. ב-2016 נחתם צו המתיר יבוא של מגוון ירקות (עגבניות, מלפפונים, גזר, כרוב ועוד) בתקופות חגי תשרי ופסח, ללא קשר לתנאי ההיצע בשוק המקומי.
2. חמאה: החל מינואר 2016 פותח משרד הכלכלה מכסות וולונטריות ליבוא חמאה פטורות ממכס, בהליך תחרותי, על מנת להפחית את המחירים לצרכן. קיימות שתי מכסות: לחמאה שולחנית וחמאה לתעשייה. ב-2016-2017 חולקו מכסות לחמאה שולחנית בכמות של 1,250 טון. לתעשייה נפתחו ב-2016 שתי מכסות בכמות כוללת של 1,400 טון, וב-2017 נפתחה בכמות של 1,000 טון. ב-2018 נפתחו מכסות בכמות של 1,150 לחמאה שולחנית, ו-1,000 טון לתעשייה, אשר נוצלו באופן חלקי. בתחילת 2019 התעורר חשש למחסור בחמאה, אולם פתיחת המכסה ליבוא חמאה התעכבה בשל הבחירות ונפתחה לבסוף באפריל בכמות של 1,650 טון לחמאה שולחנית, ו-1,437 טון לתעשייה.
3. בשר בקר טרי: במקביל להליך הורדת מכס הדרגתי על בשר בקר טרי, החל ממאי 2014 נפתחו מכסות יבוא פטורות ממכס במטרה להפחית את המחירים לצרכן. היקף המכסות הפטורות גדל מדי שנה. ב-2014 היקף המכסה עמד על 2,500 טונות, ואילו ב-2019 היקף המכסה עמד על 14,870 טונות, ובאפריל 2019 נפתחה מכסה נוספת בהיקף של 1,250 טונות. ב-2020 היקף המכסה צפוי להעלות ל-17,500 טונות.

מוצרים ביבוא אישי

עד לשנת 2011 נהנו מפטור ממע"מ, מס קנייה ומכס מוצרים המיובאים ביבוא אישי (למעט טבק ואלכוהול), אשר יובאו במשלוחי דואר, שלא עלו על \$75 (עבור מוצרי ביגוד והנעלה) או על \$50 עבור שאר המוצרים).

בשנת 2012, על מנת לעודד תחרות וירידת מחירים הוחלט, בהמשך להמלצות ועדת טרכטנברג, על האחדת התקרה לפטור ממע"מ וממס קנייה בסך \$75 על כלל המוצרים וכן העלאת תקרת הפטור ממכס ל-\$325. בחודש נובמבר 2014 הועלתה תקרת הפטור ממכס ל-\$500.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

לסיכום, עסקאות עד 75 דולר נהנות מפטור גורף ואילו עסקאות בין 75\$ ל-500\$ נהנות מפטור ממכס וחייבות במע"מ ובמס קנייה.

יש להבהיר כי על מוצרים אשר מיובאים על ידי החוזר מחו"ל עצמו, נותרה תקרת הפטור על 200\$ (בנוסף לפטור על כמויות מסוימות של אלכוהול, בשמים וטבק).

לוח 5

יבוא סחורות והכנסות ממכס בענף החקלאות, לפי פרקים, בשנת 2018
(במיליוני ש"ח, ובאחוזים)

שיעור המכס האפקטיבי על יבוא חב מכס (באחוזים)	שיעור שינוי ריאלי בערך היבוא לעומת שנת 2017 (באחוזים)		הכנסות ממכס	ערך יבוא		תאור פרק
	הכנסות ממכס	ערך יבוא		מזה: ערך יבוא חב מכס	סה"כ	
(7)-(4)/(3)	(6)	(5)	(4)	(3)	(2)	(1)
0.6	9	4	0	38	64	אילנות וצמחים אחרים
38.4	26	15	92	239	1,073	בעלי חיים
0.7	-33	-4	4	530	2,066	בשר ושיירי בשר אכילים
48.4	9	1	237	489	1,800	דגים וסרטנים
0.0	177	10	0	856	3,375	דגנים
13.7	3	8	8	56	1,382	זרעי שמנים ופירות
6.2	0	17	29	472	521	חלב, דבש, ביצים
25.2	25	3	111	442	531	ירקות שורשים ופקעים
0.9	13	23	5	608	1,310	מוצרי דגנים, קמח
5.8	22	14	0	3	256	מוצרי טחינה
3.0	40	25	0	1	27	מוצרים מבע"ח
1.5	-23	-10	0	11	814	סוכר לסוגיו וממתקי סוכר
7.8	52	2	86	1,104	1,148	פירות ואגוזים
11.6	221	56	0	1	19	קליעה מצמחים
7.3	-4	4	6	88	614	קפה, תה ותבלינים
1.2	24	3	0	31	794	קקאו ומוצרי קקאו
3.0	56	12	21	702	1,592	טארויות ופסולת של תעשיית המזון
14.2	35	7	59	415	746	שומנים ושמן מבע"ח
2.1	21	8	0	14	105	שרף עצים
11.7	35	19	36	304	578	תכשירי בשר, דגים, סרטנים
13.0	18	10	107	824	1,157	תכשירי ירקות ופירות
1.0	23	4	7	698	1,451	תכשירי מאכל
10.2	20.7	6.5	809	7,926	21,422	סה"כ

מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלן הראשי.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

ריכוזיות בהכנסות ממכס ושיעורי המכס האפקטיביים הגבוהים ביותר

כלל המוצרים שניתן לייבא לישראל משויכים על ידי תעריף המכס לאלפי "פרטי מכס" שונים. בפועל, נעשה שימוש בכ-7,000 פרטי מכס, מתוכם נציג את 20 הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר וכן את 20 הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר. מטרות הבדיקה הן מחד להמחיש את ריכוזיות ההכנסות בפרטי מכס בודדים, ומאידך לזהות שיעורי מכס גבוהים במיוחד אשר מונעים כמעט לחלוטין יבוא מוצרים מסוימים לישראל.

עשרים הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר

כללי

- ההכנסות ממכס בגין יבוא 20 הפרטים המכניסים ביותר בשנת 2018 עמדו על 1.1 מיליארד ש"ח (40% מסך ההכנסות, ראה לוח 6א). ערך היבוא של 20 הפרטים עמד על 17.9 מיליארד ש"ח (7% מסך ערך היבוא). שיעור המכס האפקטיבי הממוצע של 20 הפרטים הללו הוא 6% (כאשר בכלל היבוא הממוצע הוא 1%).

להלן תיאור וחלוקה לנושאים של פרטי המכס העיקריים ברשימה.

כלי רכב

- מספר פרטים: 5 מתוך 20- אוטובוס, ו-4 רכבי נוסעים מסוגים שונים – רכב נוסעים בעל נפח מנוע של 1500-3000 סמ"ק, רכב נוסעים היברידי בעל נפח מנוע של עד 3000 סמ"ק, רכב נוסעים בעל נפח מנוע של 1000-1500 סמ"ק, ורכב נוסעים עם מנוע דיזל בעל נפח של 1500-2500 סמ"ק.
- שיעור מכס אפקטיבי ממוצע: שיעור המכס האפקטיבי הממוצע על הרכב ההיברידי הוא 5%, על רכב נוסעים דיזל הוא 2%, ועל שלושת כלי הרכב האחרים ברשימה שיעור המכס האפקטיבי הממוצע הוא 3%. שיעורים אלו נמוכים מהשיעור הממוצע ברשימת 20 הפרטים המכניסים ביותר, וגבוהים מהשיעור הממוצע של כלל היבוא.
- הכנסות ממכס: 458 מיליון ש"ח (41% מההכנסות ברשימת 20 הפרטים המכניסים ביותר ו-16% מסך ההכנסות).
- ערך היבוא: 13.6 מיליארד ש"ח (76% מערך היבוא ברשימת 20 הפרטים המכניסים ביותר ו-5% מסך ערך היבוא).

חקלאות

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

- מספר פרטים: 8 מתוך 20 – פילה אמנון, כבשים, תפוחים, תפוחי אדמה, שום, שימורי טונה, דג דניס ושמן זית.
- שיעור מכס אפקטיבי ממוצע: 57%, גבוה ביותר מהשיעור הממוצע ברשימה ומהשיעור הממוצע של כלל היבוא.
- הכנסות ממכס: 446 מיליון ש"ח (40% מההכנסות ברשימה ו-16% מסך ההכנסות).
- ערך היבוא: 1.1 מיליארד ש"ח (6% מערך היבוא ברשימה ו-0.4% מסך ערך היבוא).

לסיכום, מתוך רשימת 20 הפריטים המכניסים ביותר, ההכנסות בגין יבוא רכב וחקלאות הסתכמו ב-904 מיליון ש"ח, המהווים 81% מההכנסות בגין רשימת 20 הפריטים כאמור ו-32% מסך ההכנסות ממכס.

שאר הפרטים ברשימה משתייכים לתחומים של מכשירים מכניים, רהיטים ותשומות, חומרי גלם לתעשייה ואלכוהול.

עשרים הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר (ראה לוח טו-6)

עשרים הפרטים עם שיעורי המכס האפקטיביים הגבוהים ביותר¹⁴ בשנת 2018 מצויים רובם בתחום החקלאות, מלבד יין בכלי קיבול גדול הנמצא בתחום האלכוהול. ככלל, אלו שיעורי מס פרוהיבטיביים המונעים כמעט לחלוטין יבוא לישראל.

התפלגות שיעורי המכס ברשימה:

- מעל 200% - פרט אחד.
- 100%-200% - 4 פרטים.
- 50%-100% - 15 פרטים.

ישנם ארבעה פרטים חריגים בהם מתקיים יבוא משמעותי על אף שיעורי המס הגבוהים: שום, פילה אמנון, תפוחי אדמה ובצלים. ההכנסות ממכס בגין יבוא ארבעה פרטים אלה עומדות על 244 מיליון ש"ח (97% מסך ההכנסות ברשימה).

רוב הפרטים המופיעים ברשימה הינם סוגים שונים של פירות וירקות (13 פרטים).

¹⁴ הפרטים המוצגים הינם פרטים שיש בהם יבוא כלשהו לישראל. יתכן שישנם פרטים נוספים שחלים עליהם שיעורי מכס גבוהים יותר שמונעים לחלוטין את יבואם.

המיקוד השבועי מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

מבחינת שיעורי מכס אפקטיביים, בלוח 7 ניתן לראות כי 62% מפריטי היבוא פטורים ממכס, וקיימים רק 5 פריטים אשר שיעור המכס האפקטיבי שלהם גבוה מ-100%. 76% מההכנסות ממכס מתקבלות מפריטים שעליהם חל שיעור מכס אפקטיבי של עד 12%.

לפירוט נוסף, ראה נספח 1 המחלק את היבוא ל-15 קבוצת מוצרים – אלכוהול, אנרגיה, חקלאות, טבק וכד'. לכל קבוצת מוצרים מוצגים עד 10 פריטי המכס עם ההכנסות הגבוהות ביותר וכן עד 10 פריטי המכס עם שיעור המכס האפקטיבי הגבוה ביותר.

לוח 6א

עשרים הפריטים בהם ההכנסה ממכס היא הגבוהה ביותר בשנת 2018
(במיליוני ש"ח)

שם הפריט	שיעור מכס סטטוטורי	סה"כ	
		ערך יבוא	הכנסות ממכס
פילה אמנון קפוא	7.5 לק"ג	203	153
רכב נוסעים (1500-3000 סמ"ק)	7%	4,894	151
רכב היברידי (עד 3000 סמ"ק)	7%	2,505	137
רכב נוסעים, (1000-1500 סמ"ק)	7%	4,123	115
כבשים חיות	6.22 לק"ג אל"פ מ-170.0%	238	92
מזגנים	12%	505	60
תמחים	1.86 נה לק"ג אל"פ מ-553%	169	42
תמחי אדמה	50% אל"פ מ-2.43 נה לק"ג	60	41
מחזירי אור	12%	566	39
שום	7.16 לק"ג אל"פ מ-340.0% אל"פ מ-6.96 לק"ג	22	35
שימורי טונה	12%	265	31
רכב נוסעים דיזל (1500-2500 סמ"ק)	7%	1,220	28
יין	12.0% + 1.37 לליטר אל"פ מ-4.94 לליטר	114	28
אוטובוס	7%	871	27
דג דניס	7.5 לק"ג	75	26
שמן זית: אחרים	12.0% + 4.54 לק"ג אל"פ מ-5.56 לק"ג	62	26
מושבים מרופדים	12%	446	23
רהיטים מעץ	12%	535	23
כלי שולחן וכלי מטבח	12%	494	23
מכשירים אחרים לצינורות	11%	579	22
סה"כ 20 הפריטים הגדולים		17,946	1,122
סך היבוא לישראל		271,224	2,796
חלקם של 20 הפריטים הגדולים בסך היבוא ובסך המכס		7%	40%

מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלן הראשי.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

לוח 6ב

עשרים הפרטים בעלי שיעור המכס האפקטיבי הגבוה ביותר בשנת 2018
(במיליוני ש"ח)

שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי	סה"כ		
		ערך יבוא	הכנסות ממכס	שיעור מכס אפקטיבי
אבקת חלב (ללא סוכר)	212%	0	0	209%
שום	7.16 לק"ג אל"י מ-340.0% אל"י מ-6.96	22	35	162%
דג סרגוס	8.5 לק"ג	0	0	138%
שומנים המופקים מחלב	140%	0	0	135%
שיני שום	9.82 ש"ח לק"ג אל"י מ-340%	1	2	128%
יין אחר (כלי קיבול גדול)	1.37 + 12% ש"ח לליטר אל"י מ-4.94 ש"ח	0	0	81%
פילה אמנון קפוא	7.5 לק"ג	203	153	76%
דלעת	75%	2	1	75%
סלק אדום ושורשים דומים	3.76 לק"ג אל"י מ-75.0%	0	0	75%
אספרגוס	75%	0	0	75%
שומנים למאכל המופקים מזיתים	4.54 + 12% ש"ח לק"ג אל"י מ-5.56 ש"ח	1	1	70%
ירקות אחרים	75%	0	0	70%
תפוחי אדמה	50% אל"י מ-2.43 ש"ח לק"ג	60	41	69%
גזר ולפת (יוני עד נובמבר)	1.39 לק"ג אל"י מ-213%	1	1	65%
אמנון קפוא	3.30 לק"ג	1	1	61%
תמרים מעוכים	שיעור 12% אל"י מ-3.70 ש"ח לקילוגרם	0	0	60%
פירות מהמין Capiscum או מהמין	1.35 לק"ג אל"י מ-93.0%	1	1	58%
כרוב אדום, כרוב לבן	0.72 לק"ג אל"י מ-128%	1	0	58%
בצלים ובצלצולים (יוני עד אפריל)	1.09 ש"ח לק"ג אל"י מ-298%	28	15	52%
גזר ולפת (דצמבר עד מאי)	1.07 לק"ג אל"י מ-213%	0	0	50%
סה"כ 20 הפריטים הגדולים		322	251	78%
סך היבוא לישראל		271,224	2,796	1%
חלקם של 20 הפריטים הגדולים בסך היבוא ובסך המכס		0%	9%	

מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלן הראשי.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

לוח 7

ערך יבוא והכנסות ממכס לפי שיעורי מכס אפקטיביים בשנת 2018
(במיליוני ש"ח)

מכס	ערך יבוא	מספר פריטים	שיעור מכס אפקטיבי
0	0	1	מעל 200%
37	23	4	100%-200%
214	299	15	50%-100%
429	1,547	144	12%-50%
709	8,482	700	6%-12%
1,407	73,713	1,861	0%-6%
-	173,092	4,405	0%
2,796	257,155	7,130	סה"כ

מקור: רשות המסים ועיבודי אגף הכלכלן הראשי.

נספח 1

הפרטים בהם ההכנסות ממכס או שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר, בשנת 2018 (במיליוני ש"ח ובאחוזים)
א. אלכוהול וחומץ

שיעור מכס אפקטיבי	הכנסות ממכס ²	ערך יבוא ²	שיעור מכס סטטוטורי ¹	שם הפרט	דירוג
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
25%	28	114	1.37 + 12.0% לליטר מ-4.94 לליטר	יין	1
22%	8	35	12% אלי"פ מ-3.54 לליטר	יין נתזים	2
9%	1	6	12% אלי"פ מ-2.04 לליטר	וורמוט	3
81%	0	0	1.37 + 12% לליטר מ-4.94 לליטר	יין אחר (כלי קיבול גדול)	4
33%	0	0	1.37 + 12% לליטר מ-4.94 לליטר	יין (כלי קיבול גדול)	5
35%	0	0	12% אלי"פ מ-2.04 לליטר	וורמוט (כלי קיבול גדול)	6
12%	0	0	1.17 + 12% לליטר מ-2.47 לליטר	תירוש ענבים אחר	7
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
81%	0	0	1.37 + 12% לליטר מ-4.94 לליטר	יין אחר (כלי קיבול גדול)	1
35%	0	0	12% אלי"פ מ-2.04 לליטר	וורמוט (כלי קיבול גדול)	2
33%	0	0	1.37 + 12% לליטר מ-4.94 לליטר	יין (כלי קיבול גדול)	3
25%	28	114	1.37 + 12.0% לליטר מ-4.94 לליטר	יין	4
22%	8	35	12% אלי"פ מ-3.54 לליטר	יין נתזים	5
12%	0	0	1.17 + 12% לליטר מ-2.47 לליטר	תירוש ענבים אחר	6
9%	1	6	12% אלי"פ מ-2.04 לליטר	וורמוט	7

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

ב. אנרגיה

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	תערובות ביטומיניות	8%	18	0	0%
2	שמני פסולת: אחרים	0%	0	0	3%
3	כבול	6%	41	0	0%
4	שמני פסולת אחרים	8%	0	0	1%
5	שמני פסולת	8%	0	0	8%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	שמני פסולת	8%	0	0	8%
2	שמני פסולת: אחרים	0%	0	0	3%
3	שמני פסולת אחרים	8%	0	0	1%
4	תערובות ביטומיניות	8%	18	0	0%
5	כבול	6%	41	0	0%

ג. חקלאות

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	פילה אמנון קפוא	7.5 לק"ג	203	153	76%
2	כבשים חיות	6.22 לק"ג אליי מ-170.0%	238	92	39%
3	תפוחים	1.86 ש"ח לק"ג אליי מ-553%	169	42	25%
4	תפוחי אדמה	50% אליי מ-2.43 ש"ח לק"ג	60	41	69%
5	שום	7.16 לק"ג אליי מ-340.0% אליי מ-6.96 לק"ג	22	35	162%
6	שימורי טונה	12%	265	31	12%
7	דג דניס	7.5 לק"ג	75	26	35%
8	שמן זית: אחרים	12.0% + 4.54 לק"ג אליי מ-5.56 לק"ג	62	26	42%
9	דג לברק	7.5 לק"ג	64	19	30%
10	שמן זית (ינואר עד ספטמבר) באריוות מעל 850 ק"ג	12% + 4.54 ש"ח לק"ג אליי מ-5.56 ש"ח לקילוגר	67	17	26%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	אבקת חלב (ללא סוכר)	212%	0	0	209%
2	שום	7.16 לק"ג אליי מ-340.0% אליי מ-6.96 לק"ג	22	35	162%
3	דג סרגוס	8.5 לק"ג	0	0	138%
4	שומנים המופקים מחלב	140%	0	0	135%
5	שיני שום	9.82 ש"ח לק"ג אליי מ-340%	1	2	128%
6	פילה אמנון קפוא	7.5 לק"ג	203	153	76%
7	דלעת	75%	2	1	75%
8	סלק אדום ושושיים דומים	3.76 לק"ג אליי מ-75.0%	0	0	75%
9	אספרגוס	75%	0	0	75%
10	שמנים למאכל המופקים מזיתים	12% + 4.54 ש"ח לק"ג אליי מ-5.56 ש"ח לקילוגר	1	1	70%

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

ד. טבק ותחליפי

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	טבק לסיגריות	12%	154	11	7%
2	טבק מעובד אחר	6%	6	0	1%
3	טבק ש"עבר הומוגניזציה" או "משוחזר"	6%	0	0	6%
4	טבק להרחה	0.31 לק"ג	0	0	0%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	טבק לסיגריות	12%	154	11	7%
2	טבק ש"עבר הומוגניזציה" או "משוחזר"	6%	0	0	6%
3	טבק מעובד אחר	6%	6	0	1%
4	טבק להרחה	0.31 לק"ג	0	0	0%

ה. כלי טיס, שיט והובלה

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	יכטות, סירות משוטים ובוציות - מתנפחים	12%	2	0	8%
2	סירות מגומי או מפלסטיק עד 7 מטרים	12%	5	0	3%
3	אופנוע-ים	12%	2	0	5%
4	מצנחים אחרים	12%	2	0	3%
5	אופנוע-ים אחר	12%	4	0	1%
6	סירות מגומי או מפלסטיק עד 7 מטרים	12%	2	0	1%
7	מפרשיות מגומי או מפלסטיק עד 7 מטרים	12%	0	0	3%
8	סירות מתנפחות	12%	0	0	12%
9	מפרשיות עם תא למגורים עד 7 מטרים	12%	0	0	12%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	מפרשיות עם תא למגורים עד 7 מטרים	12%	0	0	12%
2	יכטות, סירות משוטים ובוציות - מתנפחים	12%	1	0	11%
3	סירות מתנפחות	12%	0	0	9%
4	אופנוע-ים	12%	2	0	5%
5	סירות מגומי או מפלסטיק עד 7 מטרים	12%	1	0	5%
6	סירות מגומי או מפלסטיק עד 7 מטרים	12%	6	0	3%
7	מצנחים אחרים	12%	3	0	3%
8	מפרשיות מגומי או מפלסטיק עד 7 מטרים	12%	1	0	2%
9	סירות אחרות עד 7 מטרים	12%	0	0	0%
10	אופנוע-ים אחר	12%	3	0	0%

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

ו. כלי רכב, וחלקיהם

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	רכב נוסעים (1500-3000 סמ"ק)	7%	4894	151	3%
2	רכב היברידי (עד 3000 סמ"ק)	7%	2505	137	5%
3	רכב נוסעים, (1000-1500 סמ"ק)	7%	4123	115	3%
4	רכב נוסעים דיזל (1500-2500 סמ"ק)	7%	1220	28	2%
5	אוטובוס	7%	871	27	3%
6	רכב דיזל להובלה עד 5 טון	7%	716	20	3%
7	רכב נוסעים (קטן מ-1000 סמ"ק)	7%	1168	13	1%
8	רכב נוסעים דיזל (מעל 2500 סמ"ק)	7%	373	12	3%
9	רכב נוסעים (עד 3000 סמ"ק)	7%	561	9	2%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	מושבני אופנועים	12%	0	0	8%
2	אופנוע לגרורים שעליהם צמיגים שאינם ניתנים לניפוח	12%	9	1	8%
3	אופנוע בין 500 ל-800 סמ"ק	7%	17	1	7%
4	אופנוע בין 250 ל-500 סמ"ק	7%	0	0	7%
5	טרקטורון	7%	0	0	7%
6	אופנוע שטח חשמלי	7%	41	3	7%
7	רכב היברידי (עד 3000 סמ"ק)	7%	88	6	7%
8	רכב היברידי - אחרים	7%	26	2	7%
9	אופניים חשמליים	7%	106	7	7%
10	תלת אופנוע למשא או אופנוע לייצור	7%	28	2	7%

ז. מכונות ומכשירים מכניים

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	מוגנים	12%	505	60	12%
2	מכשירים אחרים לצינורות	11%	579	22	4%
3	מוגנים	12%	140	15	11%
4	מוגנים	12%	128	15	12%
5	מכשירים אחרים לסינון או לטיהור מים	10%	197	13	7%
6	מכשירים אחרים לסינון או לטיהור מים	10%	264	11	4%
7	חלקי מוגנים	11%	96	9	9%
8	חלקים אחרים לצינורות	12%	193	8	4%
9	כלי עבודה	10%	102	7	7%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	דגמי תיבנות - העושים מעץ	12%	0	0	12%
2	זריעות למכונת תפירה	12%	0	0	12%
3	מכונות דפוס	12%	0	0	12%
4	מוגנים	12%	505	60	12%
5	מכונות התזה או ריסוס	12%	0	0	12%
6	מכונות שקילה ומאזניים לבית	12%	2	0	12%
7	מוגנים	12%	128	15	12%
8	מוגנים	12%	2	0	11%
9	מקררים ומקפיאים	12%	4	0	11%
10	מוגנים	12%	140	15	11%

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

ח. מכשירים חשמליים ואלקטרוניים

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	שולחנות וכדי' המצוידים ומחלקים מתח למכשירי חשמל	12%	294	15	5%
2	מכוניות ומכשירים חשמליים בעלי פונקציות עצמאיות	12%	154	11	7%
3	מכשירים אלקטרו-תרמיים אחרים	12%	100	11	11%
4	מכשירים וכלים לויסות או לבקרה אוטומטיים - אחרים	8%	217	10	5%
5	מצברי ליטיום-יון	12%	85	9	11%
6	מוליכים חשמליים מצוידים במחברים	12%	113	9	8%
7	מכשירים, כלים ומכוניות למדידה או לבדיקה - אחרים	6%	256	6	2%
8	פנסים לרכב	6%	137	6	4%
9	כבל ומוליכים חשמליים משותפי ציר	12%	86	6	6%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	מקלט המיוחד למערכת תרגום סימולטני	12%	0	0	12%
2	מכשירים כולים לוויסות או לבקרה אוטומטיים מהסוג המשמש	12%	0	0	12%
3	מדי חשיפה : לפוטוגרפיה או לסינמטוגרפיה	12%	0	0	12%
4	מצבר ניקל ברזל לרכב	12%	10	1	12%
5	מטענים למצברים	12%	4	0	12%
6	מכוניות ומכשירים מהסוג המשמש רכב מנועי	12%	21	3	12%
7	מנגנונים בלתי מושלמים מורכבים לשעונים	12%	0	0	12%
8	מנגנונים מושלמים לא מורכבים לשעונים	12%	0	0	12%
9	מצבר ניקל-קדמיום מהסוג המשמש ברכב מנועי	12%	0	0	11%
10	מצבר ניקל-קדמיום - אחרים	12%	5	1	11%

ט. עור וטקסטיל

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	פריטים עשויים מפרחים מפלסטיק	12%	29	3	12%
2	מצעי מיטה אחרים מכותנה	6%	60	3	5%
3	מצעי מיטה מודפסים מכותנה	6%	65	2	3%
4	שטיחים אחרים	4% + 15.58 למי"ר אל"י מ-22%	11	2	18%
5	מצעי מיטה סרוגים או צנורים	6%	34	2	5%
6	שמשיות גינה ומטריות ושמשיות דומות	10%	17	2	9%
7	שטיחים וכיסויי רצפה מחמרי טקסטיל אחרים	שיעור 4% + 15.58 ש"ח למי"ר אל"י מ-22%	20	1	7%
8	פריטים עשויים מפרחים מחמרים אחרים	12%	12	1	12%
9	לבני רחצה ולבני מטבח	6%	143	1	1%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	שטיחים אחרים	4% + 15.58 למי"ר אל"י מ-22%	11	2	18%
2	שטיחים מצמר	4.0% + 15.58 למי"ר אל"י מ-22.0%	1	0	16%
3	שטיחים אחרים מחמרי טקסטיל אחרים	4% + 15.58 למי"ר אל"י מ-22%	5	1	16%
4	שטיחים מחמרי טקסטיל אחרים	4% + 15.58 למי"ר אל"י מ-22%	2	0	13%
5	שטיחים שלא הוכנו לשימוש	12%	0	0	12%
6	שטיחים ארוגים ולא מצויצים מסיבים טקסטיליים צמחיים	12%	0	0	12%
7	קישוטים ופריטי חן מנוצות	12%	0	0	12%
8	שטיחים לא שעירים	12%	0	0	12%
9	שטיחים מלבד	12%	0	0	12%
10	שטיחים וכיסויי רצפה מלבד	12%	0	0	12%

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

י. ענף היהלומים

שיעור מכס אפקטיבי	הכנסות ממכס ²	ערך יבוא ²	שיעור מכס סטטוטורי ¹	שם הפרט	דירוג
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
7%	8	114	12%	תכשיטים מכסף	1
8%	8	101	8%	חיקויי תכשיטים ממתכת פשוטה	2
1%	7	662	12%	תכשיטים ממתכת יקרה	3
7%	2	22	8%	חיקויי תכשיטים אחרים	4
10%	0	5	12%	פריטים אחרים מאבנים יקרות	5
12%	0	1	12%	מחרוזות מאבנים יקרות	6
1%	0	14	8%	פריטים אחרים ממתכת יקרה	7
0%	0	38	8%	מוצרים של צורפים מכסף	8
9%	0	1	10%	מצמדי חפתיים ומחברים מקושטים ללבוש	9
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
12%	0	0	12%	חיקויי תכשיטים העשויים מחמרי גילוף מבעלי חיים	1
12%	0	0	12%	מדליות	2
12%	0	0	12%	מחרוזות מפנינים	3
12%	0	0	12%	פריטים אחרים מפנינים	4
12%	0	1	12%	מחרוזות מאבנים יקרות	5
11%	0	0	12%	רצועות לשעוני יד	6
10%	0	0	10%	רכסי שרול וכפתורי קישוט	7
10%	0	5	12%	פריטים אחרים מאבנים יקרות	8
9%	0	1	10%	מצמדי חפתיים ומחברים מקושטים ללבוש	9
8%	8	101	8%	חיקויי תכשיטים ממתכת פשוטה	10

יא. עץ, קש ורהיטים

שיעור מכס אפקטיבי	הכנסות ממכס ²	ערך יבוא ²	שיעור מכס סטטוטורי ¹	שם הפרט	דירוג
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
5%	23	446	12%	מושבים מרופדים	1
4%	23	535	12%	רהיטים מעץ	2
6%	16	255	12%	רהיטים ממתכת אחרים	3
8%	11	135	12%	מושבים מרופדים בעלי שלד ממתכת	4
6%	10	159	8%	כלי מטבח מנייר או מקרטון	5
4%	9	212	12%	חלקי רהיטים	6
5%	7	143	12%	רהיטים מעץ מהסוג המשמש בחדר שינה	7
7%	6	80	8%	כלי מיטה אחרים	8
5%	6	115	12%	רהיטים מחמרים אחרים	9
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
12%	0	0	12%	כסא או מושב מרופדים לסיר לילה	1
12%	0	1	12%	מושבים מבמבוק	2
12%	0	0	12%	רהיטים המיובאים עם כיור, ללא הכיור	3
12%	0	0	12%	כסא או מושב לסיר לילה	4
12%	0	2	12%	מושבים מרטאן	5
11%	0	2	12%	רהיטים אחרים מבמבוק	6
11%	0	2	12%	לוחות שנה	7
11%	0	0	12%	כסא או מושב לסיר לילה	8
10%	0	1	12%	מושבים מחמרים אחרים	9
10%	0	2	12%	רהיטים אחרים מחמרים אחרים	10

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

יב. פרמצבטיקה

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	אגדים וכריות מגאזה	12%	23	3	11%
2	צמנטים וחמרי סתימות דנטליים	6%	51	2	3%
3	אגדים מתמתחים או אלסטיים	12%	14	2	11%
4	תכשירים לבישום חדרים	12%	42	1	4%
5	תחבושות אחרות	8%	42	1	2%
6	חמרי חבישה דביקים	8%	21	1	4%
7	מוצרים פרמצבטיים למעבדה רפואית	6%	81	1	1%
8	תערובות של חמרים מפיצי ריח המשמשים בתעשיות המזון	8%	128	0	0%
9	שמני תמצית של פירות הדר	10%	6	0	5%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	תרופות אחרות המכילות אינסולין	12%	0	0	12%
2	תרופות אחרות	12%	0	0	11%
3	אגדים וכריות מגאזה	12%	23	3	11%
4	תרופות אחרות לאינו מהסוג המיוצר בישראל	11%	0	0	11%
5	אגדים מתמתחים או אלסטיים	12%	14	2	11%
6	תכשירים מפיצי ריח הפועלים בשריפה	12%	1	0	8%
7	שמני תמצית של צמחי מנטה אחרים	10%	0	0	7%
8	שמני תמצית של פירות הדר	10%	6	0	5%
9	אגד אלסטי	12%	2	0	4%
10	חמרי חבישה דביקים	8%	21	1	4%

יג. צעצועים וכלי נגינה

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	פריטים לחגיגות ולקרנבלים	12%	30	1	2%
2	פריטים וציוד לפעילות גופנית	10%	125	0	0%
3	קונסולות משחקי וידאו	12%	221	0	0%
4	פריטים וציוד לספורט ובריכות	10%	138	0	0%
5	משחקים אחרים	12%	32	0	0%
6	סחר חרות, נדנדות וביתני ירי לבידור	10%	30	0	0%
7	משחקים אחרים המופעלים ע"י אמצעי תשלום	12%	13	0	0%
8	ציוד אחר לדיג	12%	2	0	1%
9	פריטים ואבזרים לביילארד	12%	2	0	1%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	פריטים לחגיגות ולקרנבלים	12%	30	1	2%
2	פריטים ואבזרים לביילארד	12%	2	0	1%
3	ציוד אחר לדיג	12%	2	0	1%
4	משחקים אחרים	12%	32	0	0%
5	פריטים וציוד לפעילות גופנית	10%	125	0	0%
6	פריטים וציוד לספורט ובריכות	10%	138	0	0%
7	קונסולות משחקי וידאו	12%	221	0	0%
8	משחקים אחרים המופעלים ע"י אמצעי תשלום	12%	13	0	0%
9	סחר חרות, נדנדות וביתני ירי לבידור	10%	30	0	0%
10	קלפי משחק	12%	13	0	0%

מקור: רשות המסים ויעיבודי אגף הכלכלן הראשי.

הערה ללוח:

- (1) לפי ה-1 בינואר לאותה שנה. בתחום הצעצועים והטקסטיל שיעור המכס הסטטוטורי של מרבית הפריטים ירד ב-22.01.2018 ל-0%.
- (2) מכיוון שהערכים אחרי עיגול, יתכן שבערך היבוא או בהכנסות ממכס יהיה כתוב 0, אך למעשה מדובר במספר שקטן ממליון. לדוגמה, בחלק ב- אנרגיה, כתוב שערך היבוא וההכנסות ממכס בשמני פסולת אחרים עומדים על 0 ש"ח, אך המספרים המדוייקים הם 231,544 ש"ח ו-2,101 ש"ח, בהתאמה.

המיקוד השבועי

מכס וחשיפת המשק הישראלי ליבוא

יד. שונות

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	מברשות שיניים אחרות	12%	59	4	7%
2	עטים	12%	47	3	7%
3	מטאטאים ומברשות אחרים	12%	54	3	5%
4	תחבושות היגייניות וחיתולים מנייר	12%	137	2	1%
5	מסרקים אחרים	12%	15	2	11%
6	קנקנים מבודדים	12%	13	1	11%
7	מברשות לצבע וכד'	12%	17	1	8%
8	מסרקים	12%	10	1	12%
9	מברשות אמנים	12%	11	1	10%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	פסלי שעווה	12%	0	0	12%
2	קולזיים ולוחות דקורטיביים מנחושת	12%	0	0	12%
3	מערכות רחצה / תפירה / ניקוי בגדים וכו', הכוללות מברשות	12%	0	0	12%
4	חיקויי תכשיטים לשיער	12%	0	0	12%
5	קישוטים לשיער מברזל, פלדה או חמרן	12%	0	0	12%
6	מקטרות לא מעובדות מעץ	12%	0	0	12%
7	מערכות רחצה / תפירה / ניקוי בגדים וכו', אחרות	12%	1	0	12%
8	קישוטים לשיער מפלסטיק	12%	1	0	12%
9	קולזיים ולוחות דקורטיביים מעץ	12%	0	0	12%
10	מסרקים וסיכות ראש - אחרים	12%	3	0	12%

טו. תשומות וחומרי גלם לתעשייה

דירוג	שם הפרט	שיעור מכס סטטוטורי ¹	ערך יבוא ²	הכנסות ממכס ²	שיעור מכס אפקטיבי
הפרטים בהם ההכנסות ממכס הן הגבוהות ביותר					
1	מחזירי אור	12%	566	39	7%
2	כלי שולחן וכלי מטבח	12%	494	23	5%
3	אריחים מזוגגים	12%	802	21	3%
4	פריטים אחרים מברזל או מפלדה	10%	385	17	4%
5	כלי שולחן ומטבח, ממרקי כלים	10%	166	14	9%
6	מוטות ופרופילים מחמרן	8%	399	14	3%
7	ברגים ולולבים אחרים	12%	233	13	6%
8	אריחים מזוגגים	12%	117	8	7%
9	כלי מטבח שאינם מברזל או פלדה	12%	83	8	9%
הפרטים בהם שיעורי המכס האפקטיביים הם הגבוהים ביותר					
1	אלבומין ביצים - אחרים	10% + 3.25	0	0	24%
2	סלילי נחושת חלקים וקבועים	12%	0	0	12%
3	זכוכית עם חוטי מתכת	12%	0	0	12%
4	פסולת של תכשירי צריבה ותכשירין נגד קפיאה	12%	0	0	12%
5	זכוכית בטחון	12%	0	0	12%
6	גלגלי שחיה	12%	6	1	12%
7	כלי עבודה	12%	0	0	12%
8	חומרי הדברה שאינם משמשים לחקלאות (באריזות גדולות)	12%	0	0	12%
9	אריחים מזוגגים	12%	0	0	12%
10	אריחים מזוגגים	12%	0	0	12%